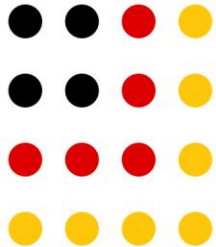


Przedrostek „ge-”





W dzisiejszym materiale skupimy się na rzeczownikach zaczynających się od przedrostka **ge-**. Przedrostek ten z pewnością kojarzy nam się z formą imiesłowu czasu przeszłego, której używamy do tworzenia czasu Perfekt, np. **gemacht**, **gegessen**, **geschlafen**.

Przedrostek **ge-** może jednak również posłużyć do tworzenia rzeczowników. Powstałe w ten sposób słowa możemy z grubsza podzielić na 4 kategorie.

1. Rzeczowniki z **ge-**, które są nazwami obiektów zbiorowych.

W przypadku rzeczowników tej kategorii, **ge-** nadaje im znaczenie kolektywne.

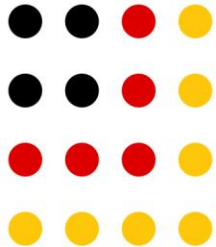
Przykładem takiego słowa jest **das Gebirge** (góry). Widzimy, że **das Gebirge**, to zbiór wielu gór (**der Berg**).

Die Geschichte – historia pochodzi od **die Schicht** – warstwa, oznacza więc zbiór warstw (możemy wyobrazić sobie, że język niemiecki postrzega historię jak *palimpsest*)

Was für eine interessante Geschichte!

Cóż za interesująca historia!





Inne przykłady:

das Gedärm

kiszki

od



der Darm

jelito



Der Arzt untersuchte das Gedärm des Patienten.

Lekarz zbadał jelita pacjenta.

das Gebüsch

zarośla

od

der Busch

krzak

Der Hase verschwand im Gebüsch.

Zając zniknął w krzakach.

das Geflügel

drób

od

der Flügel

skrzydło



Wir züchten Geflügel.

Hodujemy drób.

das Gehäuse

obudowa

od

das Haus

dom

Das Gehäuse des Radios ist aus Holz gefertigt.

Obudowa radia wykonana jest z drewna.

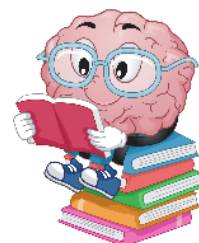
das Gehirn

mózg (umysł)

od

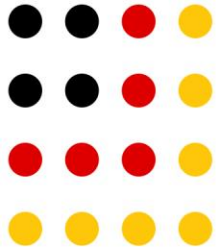
das Hirn

mózg



Das menschliche Gehirn bleibt ein großes Geheimnis.

Ludzki mózg pozostaje wielką tajemnicą.



das Gewürz

przyprawa

od

die Wurz(el)

korzeń



Welche Gewürze hast du?

Jakie masz przyprawy?

das Gesetz

ustawa

od

der Satz

zdanie

Heute wurde ein wichtiges Gesetz verabschiedet.

Dziś została uchwalona ważna ustawa.

das Gerät

urządzenie

od

der Rat

rada,

lub dawniej to, co się posiadało

Ich fühle mich von all den Geräten überwältigt.

Czuję się przytłoczony tymi wszystkimi urządzeniami.

2. Rzeczowniki z **ge-**, które podkreślają współprzynależność, relację między osobami.

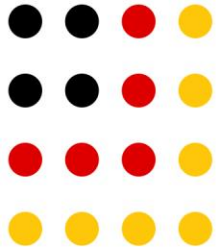
Dobrym przykładem takiego słowa jest **das Geschwister**, czyli rodzeństwo. Przykładem takiego słowa jest również **der Genosse**, czyli towarzysz. Od niego tworzy się wiele innych, często używanych, złożień:

die Genossenschaft

spółdzielnia



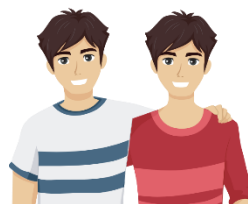
Podobnym słowem do **der Genosse** jest słowo **der Geselle**, od którego wzięło się słowo **die Gesellschaft** – społeczeństwo.



Inne przykłady:

**die Gebrüder
der Bruder**

bracia
brat



od

Hast du die Märchen der Gebrüder Grimm gelesen?

Czytałaś bajki braci Grimm?

**der Gefährte
fahren**

towarzysz, (*pochodzi zapewne*) od
kiedyś oznaczało towarzysza podróży,
teraz znaczenie się rozszerzyło, np. na
partner życiowy

der Lebensgefährte

**das Gefolge
folgen**

otoczenie, obstawa od
tu: iść za kimś

Die Queen ist immer mit Gefolge gereist.

Królowa zawsze jeździła z obstawą.

**der Gemahl
vermählen**

małżonek
żenić

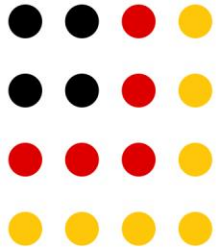
od



Wir haben uns gerade mit ihrem Gemahl unterhalten. –

Dyskutowaliśmy właśnie z Pani małżonkiem.





3. Rzeczowniki, które opisują rezultat odpowiadającego im czasownika.

Przykładem w tej grupie może być rzeczownik **das Geschrei** – krzyk, który jest rezultatem czynności czasownika krzyczeć – **schreien**.

Inne popularne rzeczowniki:

das Gebäck	wypiek, pochodzi	od
backen	piec	

Der Konditor hatte ein riesiges Gebäcksangebot.

Cukiernik miał ogromną ofertę wypieków.



das Gebäude	budynek,	od
bauen	budować	

Dieses Gebäude stammt aus dem Mittelalter.

Ten budynek pochodzi ze średniowiecza.

das Gedicht	wiersz	od
dichten	tworzyć poezję	

Der Dichter hat ein berührendes Gedicht geschrieben.

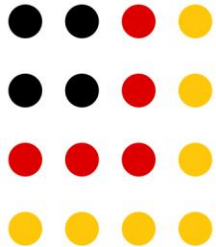
Poeta napisał wzruszający wiersz.

das Gedeck	nakrycie (np. stołu)	od
decken	nakrywać, pokrywać	



Lasst ihr noch ein leeres Gedeck für einen unerwarteten Gast?

Zostawiacie jeszcze puste nakrycie dla niespodziewanego gościa?



das Geflüster
flüstern

szept
szeptać

od



Das Geflüster in den hinteren Reihen stört den Unterricht.

Szepty w ostatnich rzędach zakłócają zajęcia.

das/der Gehalt
halten

wypłata (**das**) lub zawartość (**der**)
trzymać lub zawierać

Was ist der Gehalt an Alkohol in diesem Getränk?

Jaka jest zawartość alkoholu w tym napoju?

das Gewebe
weben

tkanina
tkać

od

Der Schal ist aus einem weichen Gewebe.

Ten szal jest z miękkiej tkaniny.

das Gemälde
malen

obraz
malować

od



Goethe hat dieses Gemälde gemocht.

Goethe lubił ten obraz.

die Gewalt
walten

władza, przemoc
zarządzać

od

Mach das nicht mit Gewalt!

Nie rób tego na siłę!

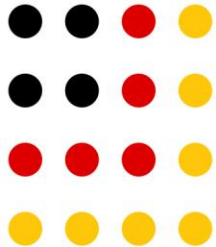
das Gewicht
wiegen

masa, ciężar
wżyć

od



Was ist das Gewicht dieser Münze? Jaka jest masa tej monety?



der Geschmack

smak

od

schmecken

smakować

Wie findest du den Geschmack?

Co sądzisz o tym smaku?



der Gesang

śpiew

od

singen

śpiewać

Ich liebe den Vogelgesang im Frühling.

Uwielbiam śpiew ptaków wiosną.

der Geruch

zapach

od

riechen

pachnieć, wąchać

Magst du den Geruch des Meeres?

Lubisz zapach morza?

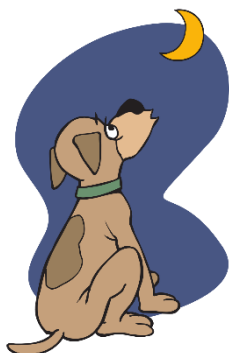
4. Rzeczowniki odczasownikowe wskazujące na długość czynności w negatywnym znaczeniu.

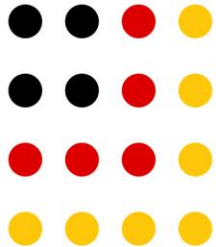
das Gedudel

wycie (denerwująca muzyka)

Kannst du das Gedudel ausschalten?

Możesz wyłączyć to wycie?





das Gedränge/Gedrängel przepychanina

**Am verkaufsoffenen Sonntag herrscht immer ein großes
Gedränge im Einkaufszentrum.**

W niedzielę handlową zawsze panuje przepychanina w
centrum handlowym.

das Geklimper brzdąkanina od
klimpern brzdąkać na instrumencie



Sein Klaviergeklimper geht mir auf den Sack.

Jego brzdąkanie na organach działa mi na nerwy.

das Gekritzel bazgranina od
kritzeln bazgrać

Ich kann dein Gekritzel nicht entziffern.

Nie mogę rozczytać twoich bazgrołów.

das Gelaber gadanina od
labern gadać

Hör auf mit diesem Gelaber.

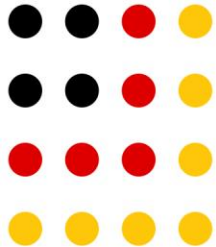
Skończ z tą gadaniną.



Podobne są:

das Gerede od **reden** czy **das**
Gequassel od **quasseln.**





Warto zapamiętać jeszcze jeden rzeczownik, który ciężko dopasować do którejś grupy:

die Gefahr

niebezpieczeństwo

Das machst du auf eigene Gefahr.

Robisz to na własne ryzyko.

Zauważmy, że zdecydowana większość rzeczowników 1, 3 i 4 grupy jest rodzaju nijakiego, zdarzają się nieliczne wyjątki (**der Gesang, die Geschichte**). W przypadku drugiej grupy rzeczowniki odpowiadają rodzajowi osoby, którą opisują.

Pozdrawiamy serdecznie

Agnieszka Drummer



*germanistka, lingwistka, tłumaczka przysięgła, pedagog, autorka kilkunastu bestsellerowych podręczników oraz autorskiej metody nauki (Metoda AD), wykładowczyni akademicka i **Twoja** wirtualna lektorka niemieckiego 😊*

Współpraca:

Mateusz Chrostek – germanista, absolwent UAM w Poznaniu, z dużym doświadczeniem w nauczaniu online, uczył też niemieckiego w szkole językowej w Berlinie. Współautor podręcznika „Deutsch through English. Niemiecki dla znających angielski”. Pasjonat niemieckiego i stały współpracownik Akademii AD.